

## DREPT PUBLIC

CZU: 347.962

[https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.2\(61\).08](https://doi.org/10.52277/1857-2405.2022.2(61).08)

## DEBIROCRATIZAREA SEGMENTULUI COMUNICAȚIONAL ÎN JUSTIȚIE PRIN ÎNCURAJAREA SPIRITULUI ASOCIATIV AL JUDECĂTORILOR



**Natalia CRECIUN,**  
dr. în drept, lector univ., USM  
<https://orcid.org/0000-0002-1936-9137>

### SUMAR

Starea justiției naționale, prin prisma credibilității sale publice, nu se încadrează într-o măsură suficientă în dimensiunea valorică a unui stat de drept. Și dincolo de multiple dificultăți cu care se confruntă judecătorii individuali și justiția, ca sistem, un factor important în configurarea imaginii magistraturii îl reprezintă politică sa comunicațională. De regulă, aceasta ține de competența Consiliului Justiției sau a instanțelor de judecată, prin intermediul unui ofițer de presă sau al unui purtător de cuvânt. Realitatea națională denotă faptul că o asemenea formă de comunicare este deficitară, având la bază motive de natură obiectivă și subiectivă. În atare condiții, considerăm necesar a găsi soluții pentru a debirocratiza segmentul comunicațional în justiție prin edificarea unui alt fel de sector asociativ – a unei organizații non-profit în interiorul magistraturii, care să confere acesteia voce, susținere și credibilitate.

Studiul este realizat în baza Proiectului „Modernizarea mecanismelor de guvernare axate pe protecția drepturilor omului” (20.80009.1606.15) în cadrul Laboratorului de Cercetare Științifică „Drept Public Comparat și e-Guvernare”, Facultatea de Drept, USM.

**Cuvinte-cheie:** justiție, debirocratizare, societate civilă, asociații ale judecătorilor, comunicare publică, credibilitate.

### Raționamentul cercetării: actualitate, importanță

Câtă încredere aveți în justiție?: 44% – nu am deloc încredere, 32% – nu prea am încredere, 2% – oarecare încredere, 16% – foarte multă încredere. Acestea sunt datele Barometrului opiniei publice din iunie 2021 (ultimele date disponibile) referitor

### DEBUREAUCRATISATION OF THE COMMUNICATION SEGMENT OF JUSTICE BY ENCOURAGING THE ASSOCIATIVE SPIRIT OF JUDGES

#### SUMMARY

The state of national justice, in terms of its public credibility, does not fall, to a sufficient extent, into the value dimension of the rule of law. And beyond multiple difficulties faced by individual judges and justice as a system, an important factor in shaping the image of the Judiciary is its communication policy. This is usually a competence of the Council for the Judiciary or of the courts, through a press officer or a spokesperson. The national reality reveals the fact that such a form of communication is deficient, based on objective and subjective reasons. In these conditions, we consider it necessary to find solutions to debureaucratize the communication segment of justice, by building another kind of associative sector - a non-profit organization within the Judiciary, which gives it voice, support and credibility.

The paper is developed within the Project „Modernization of Governing Mechanisms Focused on the Protection of Human Rights” (20.80009.1606.15), in the Scientific Research Laboratory Compared Public Law and e-Government, Law Faculty, Moldova State University.

**Key-words:** justice, debureaucratization, civil society, associations of judges, public communication, credibility.

la încrederea populației în sistemul justiției al Republicii Moldova [3]. O cotă de 18 la sută (2%+16%) din respondenți au încredere (mare sau relativă) în justiție, ceea ce este indicatorul unui nivel îngrijorător al credibilității publice în justiția națională și justifică necesitatea unor intervenții serioase în reglementarea, organizarea și/sau funcționarea acestui sector.

Totodată, tindem să credem că starea justiției naționale și percepția sa socială nu sunt noțiuni

echivalente. La nivel de percepție generală, justiția nu pare să fie acceptată drept un exponent al puterii angajat în asigurarea bunei guvernări pe palierul său de competență (asigurarea dreptului la un proces echitabil, a tratamentului egal al utilizatorilor, prevenirea și combaterea corupției de nivel înalt, contracararea abuzurilor autorităților publice prin valorificarea instrumentarului contenciosului administrativ și al justiției penale, după caz), ci mai degrabă o organizație social-juridică a cărei independență și imparțialitate sunt sub un mare semn de întrebare, probabilitatea – percepută – a exercitării unor influențe din interior (din interiorul justiției, pe cale ierarhică sau prin apel la autoritate în mediul profesional) sau exterior (din lumea politică sau economică) fiind destul de înaltă.

Sondajul realizat în rândul judecătorilor, procurorilor și avocaților privitor la independența și calitatea actului de justiție [13, p. 35-40] relevă în aceeași măsură îngrijorări. Faptul că justiția nu este absolut independentă îl recunosc și profesioniștii menționați.

În asemenea condiții, considerăm utilă examinarea unor posibilități de fortificare a imaginii justiției naționale prin schimbarea percepției publice asupra valorii și credibilității sale. Lucrul dat ar putea fi realizat prin încurajarea spiritului activ al judecătorilor înșiși și prin crearea unei platforme nebirocratizate de comunicare între judecători și societate, care să permită respectarea independenței și imparțialității justiției, a moderației în exprimare specifică judecătorilor, pe de o parte, și, pe de altă parte, furnizarea din interior spre exterior a unor date vizând starea reală a justiției, aspectele funcționale neproblematică, dar și dificultățile, riscurile cu care se confruntă sistemul sau unii judecători în parte. În acest mod, ar putea fi create premisele apropierei valorice a indicilor independenței și integrității justiției – la nivel de realitate și la nivel de percepție. O atare inițiativă de proximitate socială ar putea schimba percepția generală privind starea de lucruri în justiție și, poate, ar fi o premisă capabilă să atragă societatea în calitate de aliat în consolidarea imaginii, autorității, independenței și credibilității justiției naționale.

### **Birocrația în justiție: necesitate, realitate, limite**

Segmentul comunicațional în justiție este, adesea, asociat cu capacitatea Consiliului Justiției, în calitate de organ de autogovernare judiciară, de a furniza publicului date de interes public cu privire la justiție. Aceasta este o formă de comunicare acceptată și recomandată prin prisma standardelor europene în domeniu și se încadrează în acel concept de arhitectură birocratizată în sistemul justiției. Or, nu judecătorii individuali sunt cei de la care se așteaptă să asigure puntea de legătură informațională și comunicațională între magistratură și societate, ci Consiliul Justiției.

**Necesitate.** Majoritatea statelor europene au optat, pe plan intern, pentru crearea unui Consiliu al Justiției, care să exercite competențe în sfera gestionării instanțelor de judecată și/sau a administrării carierei judecătorilor. Doctrina tratează distinct decizia de a adopta modelul autoadministrării justiției prin intermediul Consiliilor Justiției și de a exclude ministrul justiției din acest proces. Unii autori consideră că aceasta este o formă subtilă de presiune asupra sistemelor juridice naționale, în contextul mișcării de integrare europeană [16], prin sugestii „soft” despre necesitatea de a adera la „Euro club” și prin standarde create și promovate de judecători, exercitând un control virtual asupra tuturor organismelor europene în chestiuni de administrare a curților [14, p. 1260-1262, p. 1274-1276]. Cu atât mai mult, în prezent nu există dovezi certe și univoce că modelul circumscris activității unui Consiliu al Justiției ar fi indicatorul unui nivel mai înalt al calității și eficienței justiției la scara națională a respectivelor state. Deși Germania și Cehia sunt considerate un fel de „oaie neagră”, care au rezistat presiunii de a introduce modelul unui Consiliu Judiciar, în aceste state există suficientă doză de autogovernare, președinții de instanțe având un rol-cheie în domeniu [20, p. 1581-1587]. În multe state Consiliile Justiției par să nu fi îndeplinit (suficient) promisiunea despre o magistratură mai independentă și un stat de drept mai puternic; în unele sisteme juridice (Spania, Italia, Portugalia, Bulgaria) a fost sesizată o pondere importantă a judecătorilor care au raportat despre desconsiderarea independenței judiciare chiar de către Consiliile Judiciare [17].

Totuși, în orice demers asupra organizării și funcționării sistemului justiției se pune mare accent nu atât pe design-ul instituțional, care este condiționat de multiple specificități de natură politico-juridică, economică, istorică, culturală, ideologică, ci pe mecanismele implementate de autorități în administrarea și autogovernarea justiției. Deși există anumite particularități ale Consiliilor Justiției în diferite state sau grupuri de state (unii autori fac delimitarea dintre modelul nord-european și modelul sud-european al Consiliilor Justiției), prezervarea sau promovarea independenței judiciare sunt componente operaționale ale tuturor formelor de autogovernare a justiției prin asemenea Consilii ale Justiției [26, p. 129-130]. Dacă acestea sunt în măsură a garanta independența justiției, ca sistem, independența instanțelor de judecată și a judecătorilor individuali, precum și a contrabalansa, just și echitabil, independența și responsabilitatea judiciară, putem afirma despre o justiție exercitată în regim de putere, în format de serviciu public, întru satisfacerea interesului general.

În termeni de necesitate, crearea unui Consiliu al Justiției, în calitate de garant al independenței externe și interne a magistraturii, a constituit, în



opinia noastră, un pas important în fortificarea independenței judiciare, în special în statele ex-sovietice, unde aparatul administrativ centralizat exercita putere deplină asupra tuturor direcțiilor strategice de conducere socială și de manipulare ideologică, justiția, în special procuratura, fiind utilizată drept instrument de bază în realizarea obiectivelor politice. Consiliile Justiției au reușit, într-o anumită măsură, să îndepărteze justiția de influențe și presiuni politice, prin excluderea sau reducerea implicării agenților administrației publice în administrarea justiției și prin sporirea treptată a rolului exponenților magistraturii în acest proces.

**Realitate și limite.** Europeanizarea, globalizarea, evoluția tehnico-socială, dezvoltarea științei, conștientizarea tot mai intensă a valorii Omului și Drepturilor lui, au prins captivă justiția între structura etatică birocratizată și serviciul public destinat utilizatorilor săi: cel dintâi aspect este parte indisolubilă a justiției ca ramură a puterii de stat, care necesită reguli, proceduri, acte scrise, termene de respectat; cel de-al doilea aspect solicită flexibilitate și proximitate în raport cu societatea. Pe de o parte, Consiliile Justiției sunt cele care trebuie să asigure independența judiciară (ca o garanție a libertății, a drepturilor omului), transparența (ca o garanție a credibilității sistemului și a evitării unui pericol generat de influențe politice sau de percepții de interese personale, protecție și favoritism), autoperfecționarea justiției (prin dezvoltarea dificultăților cu care se confruntă justiția și propunerea de măsuri de perfecționare a acesteia în interesul general al publicului) [23, par. 9. 91, 96]. Pe de altă parte, acestea rămân a fi entități componente ale sistemului justiției, poziționate într-un cadru organizatoric și funcțional destul de rigid, având multiple atribuții conferite prin lege, ceea ce poate stagna, în anumite situații, deschiderea și eficiența segmentului de relații cu publicul.

În Republica Moldova gradul privind comunicarea Consiliului Superior al Magistraturii cu societatea nu pare să fie unul suficient, în măsura în care ar fi recomandabil pentru o entitate responsabilă de autogovernarea judiciară și de asigurarea transparenței acestei activități. La baza unei asemenea stări de lucruri stau atât motive obiective (lipsa istorică a unei culturi a comunicării publice și a unor mecanisme și practici statornicite în acest domeniu), cât și subiective (lipsa unei poziții consolidate, la nivel de autogovernare judecătorească, cu privire la starea justiției naționale și la intervențiile care ar putea genera un impact pozitiv asupra acesteia). În asemenea condiții, în societate persistă o apatie generală față de sintagma *reforma justiției* și îndoieli rezonabile cu privire la capacitatea sistemului justiției de a fi revigorat. Totodată, și segmentul comunicare publică pare să fie în derivă...

## O posibilă soluție

Autoritățile statului sunt, adesea, asociate cu lipsă de flexibilitate și dinamism, cu proceduri instituționale rigide, cu atitudine rezistentă față de novații, față de deschidere publică față de abordări sinergice în activitate. Limitele sinergiei sunt, cel mai probabil, localizate în guvernare și nu în societatea civilă, iar justiția, dintre toate autoritățile, pare să fie cea mai afectată de izolaționism. S-ar putea să fie o metodă de autoconservare, pe fundalul tendințelor continue ale factorilor externi (politici, economici) de a controla justiția și de a o antrena în propriile jocuri. Însă, la etapa actuală, autoconservarea nu mai e o soluție: justiția a reușit să impună convingerea generală că independența judiciară este o valoare și o necesitate pentru menținerea și consolidarea unui stat de drept, pentru limitarea abuzurilor puterii și pentru protecția efectivă a drepturilor omului. În acest sens, ea trebuie să dobândească voce și să prezinte argumente.

Vocea și argumentele parvenite pe cale birocratică sunt în criză de credibilitate, de operativitate și de acoperire publică. *Barometrul opiniei publice* privind încrederea în justiție în Republica Moldova, datele cărui au fost prezentate la începutul acestui studiu, sunt un exemplu pertinent.

*Poate implicarea instanțelor de judecată și a judecătorilor individuali în autogovernarea justiției, pe segmentul comunicațional, ar fi o opțiune în contextul bunei guvernări, axate pe proximitate față de om, față de necesitățile și așteptările lui?* Deși, din anumite perspective, rolul judecătorilor individuali în transparentizarea sistemului justiției este greu de îndeplinit, dată fiind obligația de rezervă specifică statutului de magistrat, judecătorii nu trebuie să fie reduși la tăcere. Poziția civică și verticalitatea profesională trebuie cultivate; ele nu numai că nu interferează cu independența și imparțialitatea judiciară, ci, dimpotrivă, le alimentează prin integritate în semnificație valorică.

Justiția, pe lângă rolul normativ, are și un rol educativ, care trebuie îndeplinit prin instruirii civice. La etapa actuală este necesar de a crea relații directe dintre instanțe și publicul larg, iar integrarea justiției în cadrul social solicită sistemului să se deschidă și să se facă cunoscut; instanțele ar trebui să acționeze în calitate de comunicatori și de facilitatori, precum și să manifeste inițiativă în aceste domenii [22, par. 7.9, 11.15, 16]. Magistratura trebuie să dezvolte căi de comunicare efectivă cu public divers, prin media diversă, dacă tinde să se implice efectiv în noua sferă publică, unde opiniile și atitudinile sunt formate și diseminate [21, p. 33].

Există situații când nu se recomandă instanțelor și judecătorilor să se implice pe segmentul comunicațional, prin atitudini publice, cum ar fi în cazul provocărilor sau atacurilor publice în media pe temeuri legate de administrarea justiției. Reacția adecvată, în asemenea situații, ar trebui să vină din partea Con-

siliului Justiției sau a asociațiilor judecătorilor. În schimb, se proliferază un subiect specific în gestionarea relațiilor cu mediul extrajudiciar – asociațiile judecătorilor, rolul lor urmând a fi concretizat și fortificat, în special la capitolul reacții publice, colaborare cu mediul educațional și universitar [22, par. 12, 55].

Prin urmare, atunci când se militează pentru sporirea capacităților judecătorilor individuali în autogovernarea justiției și pentru renunțarea magistraturii la poziția de simplu observator al realității sociale, ca dintr-un turn de fildeș, o soluție ar fi încurajarea asocierii judecătorilor, pe criterii profesionale [19, par. 1.3, 3.2], cu scopul creării unor forme nebirocratizate de promovare a propriilor interese, prin comunicare deschisă cu societatea și în acord cu interesul public.

Există semnificație distinctă între vocea unui judecător și vocea unei asociații de judecători [24, par. 52] – la nivel de suport profesional, de atitudine, de argumente, de credibilitate. Vocea unei asociații de judecători dispune de greutate și asocierea pe baze benevole ar fi și o garanție pentru membrii judecători, arătându-se că fiecare dintre ei contează și că implicarea fiecăruia în activitatea asociației se încadrează în exigențele statutare de independență și imparțialitate. *De facto*, prin susținerea în acest mod a spiritului activ al judecătorilor, s-ar edifica un alt fel de sector asociativ: o organizație non-profit în interiorul magistraturii, având drept misiune de bază susținerea și promovarea independenței judiciare și consolidarea justiției, prin comunicare specifică cu publicul larg. Or, dincolo de comunicare birocratică (prin ofițerul de presă al Consiliului Justiției, prin purtătorul de cuvânt al instanței de judecată), justiția poate opta pentru o comunicare autentică, deschisă, cu societatea, ori de câte ori ar considera necesar. Nu mai e nevoie de așteptat de fiecare dată reacții oficiale din partea Consiliului Justiției. Deși judecătorii au rol de supraveghere asupra personalului responsabil de comunicarea cu mass-media [22, par. 35], aceasta nu trebuie înțeleasă ca fiind singura posibilitate legală de manifestare a unei atitudini publice. Până la urmă, supravegherea comunicării și comunicarea propriuzisă se află pe scară diferită în aprecierea spiritului de inițiativă, a deschiderii spre critică și schimbare.

### Un sector asociativ puternic în interiorul magistraturii: de ce ar funcționa?

Societatea civilă, în accepțiune conceptuală, este atribuită aceluia segment activ și dinamic al societății care contribuie la apropierea autorităților publice responsabile de asigurarea bunei guvernări de oameni și de necesitățile lor cotidiene, prin transparentizarea proceselor etatice, prin activități de consultare, avizare, expertizare și prin comunicare imparțială cu ambele părți. Imaginea publică a acestui subiect distinct – de societate civilă – este destul de bună, la fel ca și gradul de credibilitate a

activităților pe care le desfășoară. Or, de cele mai dese ori, acestea sunt percepute ca fiind exercitate independent, imparțial și în interes general. Justificarea rolului pozitiv, chiar reformator, al societății civile în dezvoltarea serviciilor sociale în ansamblul lor este parte indispensabilă a dimensiunii teoretice și practice a statului de drept, a bunei guvernări, a serviciilor publice de calitate, a protecției și garantării drepturilor omului. Exemplele pertinente privind succesele societății civile în multiple domenii (protecția victimelor traficului de ființe umane, protecția victimelor violenței domestice, protecția drepturilor copilului, protecția persoanelor cu dizabilități, nediscriminarea, protecția mediului ambiant, protecția animalelor etc.) pot fi acceptate drept raționalmente forte care justifică necesitatea colaborării acesteia, pe principii de continuitate, cu autoritățile statale de toate nivelurile.

Complexitatea conjuncturii social-politice naționale și internaționale, complexitatea și dualitatea naturii umane, însăși, impun și abordări multidimensionale. Ne referim aici la faptul că societatea civilă, la fel ca alte organizații sociale, nu funcționează abstract de realitate și nu este echivalată interesului public propriu-zis. Ori de câte ori interesul reprezentantului/reprezentanților societății civile este în contradicție sau diferit de interesul public, există și dubii rezonabile cu privire la buna-credință în activitatea acestora și la interesele de fapt promovate. Sursa de finanțare și modul de gestionare a acestor resurse – aspecte care ar trebui să fie transparente – ar constitui segmente importante în a face niște aprecieri și concluzii la acest subiect.

În același timp, este de menționat că societatea civilă nu se rezumă la organizații non-guvernamentale. Reprezentanți ai societății civile există și în cadrul unor structuri statale (spre exemplu, în componența Autorității Naționale de Integritate [6, art. 12 alin.(1) lit. f) și alin.(2)]. Reprezentanți ai societății civile pot fi și subiecți individuali care dau dovadă de spirit civic accentuat, devenind mesageri ai oamenilor în fața agenților statului, contribuind la transparentizarea unor aspecte importante ale funcționării organelor de stat.

Există societate civilă și în sistemul justiției naționale, asemenea reprezentanți fiind membri ai Consiliului Superior al Magistraturii [4, art. 122 alin.(1)] și ai organelor sale specializate (Colegiul pentru selecția și cariera judecătorilor, Colegiul de evaluare a performanțelor judecătorilor [10, art. 3 alin.(2) lit.b), art. 15 alin.(2) lit.b)], Colegiul Disciplinar [9, art. 9 alin.(1)], membri ai Consiliului Superior al Procurorilor și ai organelor din subordinea sa (Colegiul pentru selecția și cariera procurorilor, Colegiul de evaluare a performanțelor procurorilor, Colegiul de disciplină și etică) [8, art. 69 alin.(4), art. 82, 83 alin.(1) lit. b)].

Astfel, societatea civilă – în abordare vastă, după modelul sintetizat supra – ar fi trebuit și ar fi putut asigura o mai mare deschidere și comunicare a serviciului public al justiției cu publicul, lucru care nu s-a



întâmplat, în pofida dorinței generale de a fi parte a unei societăți deschise și a unei guvernări focusate pe om. La nivel național, deschiderea magistraturii către public nu a fost asigurată de Consiliul Justiției, nici de reprezentanții societății civile din cadrul organelor de autogovernare judecătorească, față de care magistrații manifestă o anumită „neîncredere, practic, inconștientă”, alimentată de „procedurile juridice politizate excesiv, de selecție a candidaților din partea societății civile” [12, p. 123], atât în baza reglementărilor precedente [7, art. 3 alin.(3)], cât și în baza reglementărilor în vigoare la moment [5, art. 122 alin.(3)] și numirea membrilor non-judecători ai Consiliului Superior al Magistraturii ține de competența Parlamentului Republicii Moldova).

Într-o anumită măsură această deschidere a fost inițiată prin eforturile asociațiilor judecătorilor: Asociația Judecătorilor din Republica Moldova [1], Asociația Judecătorilor „Vocea Justiției” (Vox Just) [2]. Crearea acestora, publicarea unor reacții la anumite situații care afectează imaginea justiției, înființarea profilului propriu pe pagină web distinctă și/sau pe rețele de socializare au constituit un pas important în reducerea sentimentului de izolare a sistemului însuși și în apropierea acestuia de societate. Chiar și tratamentul divergent al unor chestiuni din partea diferitor asociații ale judecătorilor constituie o formă de comunicare, pe care societatea, inclusiv mediul profesional, este în măsură a o aprecia în funcție de multiple criterii (interese, sferă ocupațională, nivel de cunoaștere, nivel de cultură etc.).

Spre deosebire de Consiliul Superior al Magistraturii, care este organ suprem de autogovernare judiciară și, concomitent, autoritate publică constituționalizată funcționând în baza unor proceduri și reguli bine stabilite prin lege, asociațiile judecătorilor constituie forme nebirocratizate de asociere a judecătorilor, care nu au decât să edifice, prin resurse și eforturi proprii, prin abordări flexibile, dinamice, o veritabilă organizație judiciară, funcționând dincolo de structuri birocratice împovărătoare (asociațiile judecătorilor pot activa deopotrivă în calitate de structuri cu personalitate juridică și grupuri informale de judecători [24, par. 8]). Asociațiile judecătorilor există în afara structurii constituționale formale a magistraturii [14, p. 51]. Dreptul judecătorului de a aparține unei asociații profesionale trebuie recunoscut pentru a permite judecătorilor să fie consultați, în special – cu privire la aplicarea statutelor etice și de altă natură și pentru a permite acestora de a-și apăra propriile interese legitime și propria independență [25, art. 3.5].

## Puncte de final

**Semnale.** De la subiectiv la obiectiv, crearea unui sector asociativ în magistratură nu este o garanție a schimbării, în particular – în cazul uniunilor profesionale pasive [18, p. 127]. La rândul său, crearea unui

sector asociativ puternic, cu voce, în interiorul magistraturii, ar putea fi însoțită de semnale cu privire la anumite dificultăți (lipsa efectivă de timp pentru implicarea judecătorilor în activități extrajudiciare, din cauza volumului excesiv de muncă), riscuri (promovarea unor interese de castă). Un alt semnal, de semnificație majoră, ar trebui luat în considerare din perspectiva surselor de finanțare a acestui segment. Pentru a nu se confrunta cu dubii de credibilitate, a nu se expune riscurilor de a fi supuse unui control de natură a afecta independența judiciară, acest aspect ar trebui reglementat foarte clar și orice sursă și formă de finanțare ar trebui să fie transparente. Cotizațiile de membru, stabilite echitabil și nediscriminatoriu, ar urma să fie sursa primară de venit pentru asociațiile judecătorilor. O altă sursă ar putea proveni din publicații, instruire, conferințe... Asociațiile judecătorilor nu ar trebui să fie dependente de surse de finanțare de la bugetul de stat și din contul partidelor politice [24, par. 38, 60, 65].

**Avantaje.** În pofida semnalelor, care nu pot fi excluse, existența unui alt fel de sector asociativ – cel creat din judecători – nu înlocuiește și nu se suprapune cu activitatea propriu-zisă a reprezentanților societății civile; publicul și grupurile interesate ar trebui să fie cele care dau aprecieri eficacității fiecărei categorii de subiecți civic implicați, competiția, gradul de deschidere și de comunicare, argumentele valorificate constituind repere esențiale ale acestor aprecieri și, consecvent, generatori ai diferitor niveluri de credibilitate. Până la urmă, asocierea este un act benevol, asumat, responsabil și încetarea calității de membru al unei asemenea asociații are aceleași caracteristici. Chiar dacă scopul și activitățile unor astfel de asociații sunt apropiate de cele care revin Consiliilor Justiției, după natura competențelor lor, politica comunicațională între magistratură și societate pare să fie realizabilă mai curând de asociațiile judecătorilor, în special – dacă vorbim în termeni de operativitate, acoperire publică și eficiență. „Antrenarea Asociației Judecătorilor în procesul de reformă a justiției va genera o obligațiune socială din partea magistraților în perspectiva realizării reglementărilor juridice la elaborarea cărora vor participa” [11, p. 54]. Asociațiile judecătorilor ajută la dezvoltarea unui spirit comun pentru independența judiciară, drepturile omului și statul de drept. Din acest considerent, sunt salutare eforturile pentru a găsi o poziție comună în chestiuni cu impact puternic asupra actorilor din interiorul și exteriorul sistemului justiției, în cazul în care în sistem există mai multe asemenea asociații [24, par. 21, 53]. La scară globală, poate fi observat un salt calitativ: judecătoria au devenit o forță organizată internațional [15, p. 1273]. Același salt poate fi făcut și la nivel național.

La fel, pentru a nu face conexiuni între entitățile de autogovernare a justiției (Consiliile Justiției și asociațiile judecătorilor) și perpetuarea problemelor privind interferențe politice, corupție, impunitate în

interiorul magistraturii, e nevoie de întemeiat legături semnificative de încredere și comunicare între instituțiile judiciare reprezentative și judecători [14, p. 64].

În Republica Moldova de multe ori se accentuează o disonanță între vocea Consiliului Superior al Magistraturii și cea a judecătorilor individuali. Asociațiile judecătorilor ar putea învăța lecții de comunicare din această realitate. Dacă judecătorii înșiși, individual sau prin asociere, ar crede sincer în ceea pentru ce luptă și promovează, s-ar putea ca acesta să fie un dividend real, fundamentat moral, pentru fortificarea credibilității justiției (realitatea) și schimbarea corelativă a indicatorilor *Barometrului opiniei publice* la acest capitol (percepția realității).

### Referințe bibliografice:

1. Asociația Judecătorilor din Republica Moldova. <http://www.ajm.md/> (vizitat 05.04.2022).
2. Asociația Judecătorilor „Vocea Justiției” (Vox Just). <http://www.voxjust.md/> (vizitat 05.04.2022).
3. Barometrul opiniei publice, iunie 2021. [https://jpp.md/wp-content/uploads/2021/07/1 – Prezentarea-rezultatelor-B\)P-2021-iunie-1.pdf](https://jpp.md/wp-content/uploads/2021/07/1-Prezentarea-rezultatelor-B)P-2021-iunie-1.pdf) (vizitat 05.04.2022).
4. Constituția Republicii Moldova. Nr. I din 29 iulie 1994. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 1994, nr. 1. În vigoare din 27.08.1994.
5. Constituția Republicii Moldova. Nr. I din 29 iulie 1994: Cu amendamentele introduse prin Legea pentru modificarea Constituției Republicii Moldova. Nr. 120 din 23 septembrie 2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 238/274. În vigoare din 01.04.2022.
6. Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate. Nr. 132 din 17 iunie 2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 245-246/511. În vigoare din 30.07.2016.
7. Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii. Nr. 947 din 22 ianuarie 2013. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 15-17/65 (până la intrarea în vigoare a Legii pentru modificarea Constituției Republicii Moldova. Nr. 120 din 23 septembrie 2021. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2021, nr. 238/274. În vigoare din 22.01.2013).
8. Legea cu privire la Procuratură. Nr. 3 din 25 februarie 2016. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2016, nr. 69-77/113. În vigoare din 01.08.2016.
9. Legea cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor. Nr. 178 din 25 iulie 2014. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2014, nr. 238-246/557. În vigoare din 01.01.2015.
10. Legea privind selecția, evaluarea performanțelor și cariera judecătorilor. Nr. 154 din 05 iulie 2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr. 190-192/636. În vigoare din 14.12.2012.
11. Negru A. Importanța activismului juridic profesional pentru justiția națională. În: *Materialele conferinței științifice internaționale cu genericul „Statul, Securitatea și Drepturile Omului în condițiile societății informaționale”*. Chișinău, 13-14 decembrie 2018. Chișinău: Tipografia ArtPoligraf, 2019, p. 48-62.
12. Negru A., Josanu C. Proceduri de alegere a reprezentanților societății civile în organele de administrare a justiției. Avantaje și efecte. În: *Contextul multidimensional actual al guvernării și drepturilor omului în Republica Moldova*. Chișinău: Tipografia ArtPoligraf SRL, 2021, p. 14-125.
13. Sondaj. Percepția judecătorilor, procurorilor și avocaților privind reforma în justiție și combaterea corupției. Centrul de Resurse Juridice din Moldova. Chișinău, decembrie 2020. p. 35-40.
14. Beers D.J. Judicial Self-Governance and the Rule of Law. Evidence from Romania and the Czech Republic. In: *Problems of Post-Communism*, 2012, vol. 59, nr. 5, p. 50-67.
15. Bobek M., Kosar D. Global Solutions, Local Damages: A Critical Study in Judicial Councils in Central and Eastern Europe. In: *German Law Journal*, 2014, vol.15. no. 07. p. 1257-1292.
16. Castillo Ortiz. The politics of implementation of the judicial council model in Europe. In: *European Political Science Review*, 2019, no. 1(1), p. 503-520.
17. Castillo Ortiz P.J. Councils of the Judiciary and Judges' Perceptions of Respect to Their Independence in Europe. In: *Hague Journal on the Rule of Law*, 2017. no. 9. p. 315-336.
18. Dumbravă H., Călin D., The Evolution of the Judicial System in Romania during the Past 60 Years. In: *Revista Forumul Judecătorilor*, 2009. nr. 1, p. 123-131.
19. Guide on Communication with the Media and the Public for Courts and Prosecution Authorities. European Commission for the Efficiency of Justice (CEPEJ). Strasbourg. 4 December 2018. <https://rm.coe.int/ccpci-2018-1-5-cn-cnmunicaiaion-manual-w-ith-mcdia/168090251c> (vizitat 05.04.2022).
20. Kosar D. Beyond Judicial Councils: Forms, Rationales and Impact of Judicial Self-Governance in Europe. In: *German Law Journal*, 2018, vol.19, no.07, p. 1567-1612.
21. Mach K. Roach Anleu Sh., Tutton J. The judiciary and the public: Judicial perceptions. In: *The Adelaide Law Review*, Australia, 2018, vol.39, no.1, p.1-35.
22. Opinion of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on „Justice and society”, no.7 of 25.11.2005, Strasbourg. <https://rm.coe.int/1680747698> (vizitat 05.04.2022).
23. Opinion of the Consultative Council of European Judges (CCJE) on the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe on the Council for the Judiciary at the service of the society, no. 10 of 23.11.2007, Strasbourg, <https://rm.coe.int/168074779b> (vizitat 05.04.2022).
24. Opinion of the Consultative Council of European Judges (CCJE) to the attention of the Committee of Ministers of the Council of Europe The role of associations of judges in supporting judicial independence’, no.23 of 06.11.2020. Strasbourg. [https://rm.coe.int/opinion-23-en-ccie-202\(\)1680a03d4b](https://rm.coe.int/opinion-23-en-ccie-202()1680a03d4b) (vizitat 05.04.2022).
25. Universal Charter of the Judge, adopted by the International Association of Judges Central Council in Taiwan, 17.11.1999. Updated in Santiago de Chile, 14.11.2017. [https://www.iaj- uim.org/universal-chartcr-of-thc-iudue-2\(\)11f](https://www.iaj- uim.org/universal-chartcr-of-thc-iudue-2()11f) (vizitat 05.04.2022).
26. Voermans W. J. M., Albers P. *Councils for the Judiciary in EU Countries*. Strasbourg: Council of Europe, European Commission for the efficiency of. 2003. p.121-133.

